

Høgskolen i Telemark
Fakultet for allmennvitenskapelige fag

EKSAMEN

6012
Driftsregnskap og budsjettering

20.12.2012

Tid: 4 timer

Målform: Bokmål/nynorsk

Sidetal: 3 sider med oppgavetekst, pluss 1 vedleggsark.

Hjelpemiddel: Kalkulator

Merknader: Presiser forutsetninger du måtte mene er nødvendig å ta dersom noe skulle være uklart med oppgaveteksten.

Vedlegg: Skjemaer til huskehjelp – ingen innføring på vedleggsark!

Sensuren finner du på StudentWeb.

Oppgave 1 (vekt 40 %)

En bedrift tilvirker et produkt X, og benytter et standardkostregnskap etter bidragsmetoden. I februar måned ble det solgt i alt 10.000 enheter av X til en pris på 100 kroner per enhet. Det var ingen beholdning av varer i arbeid ved inngangen til februar. Det ble igangsatt arbeid på 9.500 enheter i februar, hvorav 500 var ufullførte ved utløpet av måneden slik at de ble registrert som varer i arbeid. Videre var det 3.000 og 2.000 enheter på ferdigvarelageret ved hhv. inngangen og utgangen av februar.

Bedriften fokuserer særlig på kostnader knyttet til direkte material og direkte lønn. Øvrige variable tilvirkningskostnader er slått sammen til en enkelt standardsats. Du får følgende opplysninger om bedriftens standardsatser per ferdigprodusert vare:

Direkte material	Standard mengde (M_s): 2 kg	Standard pris (P_s): 15 kr/kg
Direkte lønn	Standard tid (T_s): 0,2 timer	Standard lønssats (L_s): 200 kr/time
Indirekte var. tilv. kostnader	Ford.grunnl: standard tid (T_s)	Standard kostnadssats (K_s): 25 kr/time

For enheter av varer i arbeid antas alle direkte materialkostnader å ha påløpt, mens halvparten av direkte lønn og indirekte variable tilvirkningskostnader ennå ikke har blitt inkludert.

- Sett opp standardkalkylen (variable tilvirkningskostnader) for en fullført enhet og en enhet varer i arbeid av produkt X.
- Beregn standard mengde (M_s) og standard tid (T_s) for periodens (februar måneds) produksjon.

Bruk tallene du kom fram til under a) til verdsetting av beholdningsendringer av hhv. ferdige varer og varer i arbeid av produkt X. Videre får du følgende tilleggsopplysninger:

- Avvik for direkte material var ufordelaktig og utgjorde 2.000 kroner.
 - Virkelig direkte lønn var 380.000 kroner.
 - Virkelige indirekte variable tilvirkningskostnader var 45.000.
 - Standard variable salgs- og administrasjonskostnader utgjør 10% av tilvirkningsmerkost solgte varer.
 - Det var en fordelaktig dekningsdifferanse på 3.000 kroner for variable salgs- og administrasjonskostnader
 - Budsjetterte faste kostnader var på kr. 120.000, og det var ingen avvik for disse kostnadene.
- Fullfør driftsregnskapet for februar måned. Du kan ha bruk for vedlagt ark som prinsippskisse, men selve innføringen skal foregå på vanlig papir.
- Tilleggsopplysning: Virkelig produksjonstid i februar var på 1880 timer.
- Foreta avviksanalyse for direkte lønnskostnader.
 - Ville resultatet for februar blitt høyere eller lavere dersom bedriften hadde benyttet standard selvkost i stedet for bidrag i sitt driftsregnskap? Begrunn svaret!

Oppgave 2 (20%)

Fram til nå har elektronikkfortaket Mectec selv tilvirket bryteren til et av sine produkter, elektromotoren "Snurre". Nå er det kommet tilbud fra et firma som kan levere bryteren for kr. 300,- pr. enhet. Mectecs egen kalkyle viser at det går med kr. 170,- i direkte material og kr. 50,- i direkte lønn for å produsere en bryter. Bryteren tilvirkes i serier, og for en normalserie på 2.000 brytere påløper det indirekte variable kostnader på 30.000. De faste kostnadene er for neste år budsjettert til 1 mill. kroner, og blant disse knytter 700.000 seg til maskiner og bygninger. De kostnadene som gjelder maskiner og bygninger blir å betrakte som irreversible på kort sikt. De personer som arbeider med å tilvirke bryteren kan få andre oppgaver i foretaket dersom tilvirkning av denne opphører. Mectec regner med å få behov for 10.000 brytere neste år.

Spørsmål a) *Bør Mectec kjøpe eller lage bryteren selv for å dekke behovet neste år? Begrunn svaret ved hjelp av beregninger.*

Sett at det nå melder seg et annet firma som er interessert i å leie de maskiner og bygninger som blir frigitt dersom Mectec velger å kjøpe bryteren

Spørsmål b) *Hvordan vil dette påvirke kjøpe-lage selv beslutningen? Hvor mye må Mectec ha i leie pr. år for maskiner og bygninger for at konklusjonen i spørsmål a) skal endres?*

Mectec er et stort selskap som består av flere bedrifter organisert som ansvarsenheter.

Spørsmål c) *Forklar hva som menes med en ansvarsenhet, og hva som er formålet med å organisere virksomheten på denne måten.*

Oppgave 3 (40%)

Du er økonomisjef i et handelsforetak som selger både til privatkunder (varegruppe A) og bedrifter/kommuner (varegruppe B). Det er like før siste nyttårsskifte og du har rimelig god oversikt over de økonomiske resultater for 2012 (alle beløp i 1.000 kr.):

Resultatregnskap 2012 (foreløpig)	Varegr.A	Varegr.B	Totalt
Salgsinntekter	6.000	4.000	10.000
Varekostnader	4.200	2.800	7.000
Bruttofortjeneste	1.800	1.200	3.000
Lønnskostnader			1.500
Markedsføringskostnader			430
Diverse driftskostnader			560
Avskrivninger			250
Driftsresultat			260
Renter på gjeld			120
Resultat før skatt			140

For budsjettåret 2013 regner en med at salgsinntektene for varegruppe A vil bli de samme som

i 2012, mens det for varegruppe B blir lagt opp til en økning på 25 %. Det er hard konkurranse, særlig i privatkundemarkedet, og en må regne med at bruttofortjenesten for varegruppe A vil bli redusert med 2 %-poeng. For varegruppe B regner en ikke med endring i bruttofortjenesteprosenten. Lønnskostnadene vil stige med 6 % og diverse driftskostnader vil stige til 590. En regner med å bruke det samme til markedsføring som i 2012, mens avskrivningene vil øke med 50 på grunn av nye investeringer.

Balanse pr. 31.12.2012 (foreløpig):

Bygninger	1.200
Inventar og transportmidler	600
Varelager	1.600
Kundefordringer	500
Kontanter	700
<i>Sum eiendeler</i>	<i>4.600</i>

Aksjekapital	1.000
Annen egenkapital	900
Langsiktig gjeld	1.400
Leverandørgjeld	600
Diverse kortsiktig gjeld	700
<i>Sum egenkapital og gjeld</i>	<i>4.600</i>

Spørsmål a) *Still opp resultatbudsjett for 2013. Tilfredsstiller dette et resultatkrav på 10 % av IB totalkapital?*

Det er ønskelig å få kartlagt om bedriften kan klare seg uten opptak av nye lån i løpet av året 2013. Det skal allerede i januar investeres 400 i inventar og transportmidler, beløpet utbetales i februar. Andre investeringer er ikke planlagt. Bygninger avskrives med 100. Avdrag på langsiktig gjeld utgjør 200 pr.halvårstermin som er 10.03. og 10.09. Rentefoten er 10 % p.a. Bedriften har som mål å redusere varelageret med 100 i 1.kvartal og 100 i 2.kvartal. Kredittkunder (varegruppe B) får 1 måned kreditt, det samme gir leverandørene. Diverse kortsiktig gjeld består av betalbar skatt 70, skyldig utbytte 50 og offentlig gjeld. Det ventes ingen endring i offentlig gjeld i løpet av året.

Spørsmål b) *Lag en grov likviditetsoversikt som viser om bedriften har tilstrekkelig med kontanter til å klare seg likviditetsmessig gjennom år 2013. Still også opp budsjettetert balanse pr. 31.12.2013. (Se evt. vedlegg med skjema for likviditetsbudsjettering etter indirekte metode. Du kan evt. også bruke direkte metode, men der gis det intet skjema.)*

Bedriften er særlig opptatt av likviditeten i 1.kvartal på grunn av investeringene.

Spørsmål c) *Lag et månedsfordelt likviditetsbudsjett for 1.kvartal 2013.*

I spørsmål c) kan du forutsette at lønn, diverse driftskostnader og markedsføringskostnader utbetales jevnt gjennom året. Du kan videre forutsette at skyldig utbytte og halvparten av skyldig skatt skal utbetales i mars måned.

Vedlegg: (Ingen innføring på dette ark!) skjemaer/oppstillinger som hjelper hukommelsen.

Oppgave 1c. Prinsippskjema for føring av driftsregnskap (standard-bidrag):

SALG	Antall	kr	Kr	
	Standard		Standard	Virkelige
	Mengde	Sats	kostnad	kostnader
Direkte materialer				
Direkte lønn				
	Sum avvik direkte kostnader:			
Indirekte variable tilvirkn.kostnader				
Periodens tilvirkningsmerkost				
Beholdningsendringer varer i arbeid				
Tilvirkningsmerkost ferdigvarer				
Beholdningsendringer ferdigvarer				
Tilvirkningsmerkost solgte varer				
Indirekte variable salgs&adm.kostn				
SALGSMERKOST				
KALKULERT DB				
	Sum avvik direkte kostnader			
	Sum dekningsdifferanser			
	VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG			
	Faste kostnader:			Avvik faste k:
	Faste tilvirkningskostn			
	Faste salgs&adm kostnader			
	Sum budsjettavvik faste kostn.			
	PRODUKSJONSRESULTAT			

Oppgave 1d): Oppstilling av avviksanalyse for direkte lønnskostnader:

Direkte lønn:

(1) Standard

Std. tid×Std.lønnssats

(2) For avviksanalysen

Virk. tid×Std.lønnssats

(3) Virkelig

(1)–(2) = Produktivitetsavvik

(2) – (3) = Lønnssatsavvik

(1)–(3) = Lønnsavvik

Oppgave 3b. Likviditetsbudsjettering etter indirekte metode

(Kan evt. brukes, men du kan selvsagt like gjerne (eller bedre?) benytte direkte likviditetsoppstilling!)

Budsjettert driftsresultat
- renter på eksisterende lån
- betalbar skatt som forfaller i budsjettåret
+ budsjetterte avskrivninger (og nedskrivninger)
= <i>Selvfinansieringsevne</i>
- Utbytte som forfaller i budsjettåret
- Avdrag på eksisterende lån
- Budsjetterte anleggsinvesteringer
- Økning i omsetningsavhengige omløpsmidler (varelager og kundefordringer)
+ Økning i omsetningsavhengig kortsiktig gjeld (leverandørgjeld og diverse kortsiktig gjeld)
= <i>Likviditetsendringen</i>